

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. An Creatura possit creare?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

improprie, quia mutatio sic dicta, licet non possit novitatem essendi positivè in subiecto, attamen necessariò postulat subiectum aliter se habere nunc quam prius saltem negativè, nempe quòd ex natura aptum sit prius existere sub privatione formæ, quam sub ea, licet simul producatur materia cum sua forma, est enim ex natura apta existere sine forma, sed creatio simplicium non potest sic dici mutatio, ergò. Probatur minor: quia habere rem se nunc aliter, quam prius non dicit puram negationem extra genus, sed connotat existentiam alicujus positivè, vel negativè transeuntis de uno modo se habentis ad alium, ergò in creatione simplicium non est vera & propria mutatio.

Probatur secunda pars: Si Deus produceret ignem totaliter ex nihilo, licet ejus materia verè actuatur per formam ignis, quatenus eam non habet ex natura sua, non tamen aliter se habet tunc quam prius positivè, ergò non inadæquatè tantum dicitur & concipitur mutata, sed in casu illo materia non actuatur à forma cum novitate Essendi, ergò nec proprie dicitur mutari. Sed

Quæres: An creatio passiva sit vera passio de prædicamento Passionis? Respondeo negativè, quia creatio passiva est relatio in creatura ad suam creatorem, hæc non est passio, ergò: Probatur minor, quia hæc relatio est intrinsecus adveniens necessariisimè resultans, implicat enim dari aliquam creaturam, & ipsam non referri ad Deum.

QUÆSTIO II.

An Creatura possit creare?

Circa præsentem materiam multiplex est sententia, & imprimis erronea, & contra Catholicam fidem est Avicennæ 9. Meth. cap. 4. ubi docet: de facto Creaturam creasse, ait enim: Primam intelligentiam produxisse secundam, secundam tertiam, tertiam quartam de nullo præsupposito subiecto, & post non esse ordine naturæ, negativè, non tamen positivè, & ratio ipsius est ista, à prima intelligentia non est nisi una producibilis, sed tertia est etiam producta, ergò per secundam, hæc autem productio est de nihilo, consequenter creatio, majorem probat, quia ab una causa non potest produci, nisi unus effectus, causa prima autem unissima est, ergò: Verùm hæc ratio nihil probat, minùs ejus paritas desumpta de corporibus, quia videmus unum hominem posse producere plures, quòd autem non simul, est ex ejus limitatione, & subiecti dispositione, & quia unus Filius pro una actione est effectus adæquatus, unius autem Intelligentie ad extra productio non est effectus adæquatus Omnipotentie Divinæ, sed omnes res creabiles ita ut si necessariò ageret, omnes unà vice producere deberet.

Secunda sententia est Durandi 2. d. 1. q. 4. docentis, creaturæ communicari posse potentiam creandi ut causæ principali, non quidem secundum omnimodam latitudinem, quia tunc se ipsum aliquid producere posset,

sed quantum ad determinatum aliquem effectum. Tertia sententia est Magistri, qui ait quemadmodum Sacramentis communicata est virtus causativa gratiæ, ita etiam creaturæ, quòd sit instrumentum creationis, seu quòd idem est, quòd creatura possit creare ut causa instrumentalis. Doctor Subtilis 4. d. 1. q. 1. asserit, creaturam, nec ut causam instrumentalem creare posse, eum sequuntur Capreolus, Cajetanus, Ferrara, &c.

Pro resolutione Notandum primò:

Aliquid posse dupliciter considerari ut causam principalem, primò ut excludat omnem causam Superiorem cui subordinaretur, & à qua in agendo dependeat, in qua acceptione certum est, solum Deum benedictum esse causam principalem omnium rerum, quia ipse solus superiorem causam non agnoscit, omnes verò aliæ causæ ipsi in agendo subordinantur, & sic quoquè certum est, nullam creaturam creare posse, quia illud, quòd non dependet à priore agente, tanquam ab aliqua causa sui productiva potest communicari, quòd non sit ab alio, hoc autem implicat communicari creaturæ, quia est contra essentialem rationem creaturæ non dependere ab alio, ergò implicat creare. Secundo modo dicitur aliquid, causa principalis, quæ per propriam, & intrinsecam formam operatur, & agit, licet in agendo à Superiori causa dependeat, & in hac acceptione omnes causæ secundæ dici possunt causæ principales.

III.

Dupliciter potest aliquid dici causa principalis.

Notandum secundo: Instrumentum

similiter accipi posse dupliciter, primo modo prout contra distinguitur à Causa principali, primo modo accepta in notabili priore, & sic omnes causæ secundæ possunt dici instrumenta, quia omnes agunt dependenter à Deo: Secundo modo accipi potest Instrumentum prout contradistinguitur à principali causa in acceptione secunda, & sic instrumentum est illud, quòd cum in agendo alteri subordinatur, non habet tamen propriam formam activam in suo ordine per quam agat, sed solum agit per actualem motionem alicujus agentis, & moventis ipsam, ut patet ex instrumentis Artificum, securi, ferræ, quæ non agunt activè, quia in illis solum reperitur motus, figura & quantitas, quæ ex se non sunt activæ. Unde omne instrumentum ut sit propriè activum, & dici possit attingere efficienter terminum principalis agentis debet ei communicari aliqua forma activa, quæ ut in actu primo constitutum sit principium productivum actus secundi, quia actus secundus semper præsupponit actum primum: Similiter si ponatur instrumentum activum solummodo ad dispositionem aliquam præviam termino principali producendam activum esse debet per aliquam formam sibi intrinsecam & communicatam, vel dum se habet in esse quieto, vel in actuali motione principalis agentis. Hinc

IV.

Instrumentum etiam dupliciter accipi potest.

Notandum tertio, Quòd dupliciter

creatura possit esse Instrumentum in duplici causa, nempe Physica, & morali: Primò ut ex natura sua sit instrumentum creationis sicut

V.

Dupliciter creatura est instrumentum.

sicut calor ad producendam calefactionem: Secundò non ex virtute sua naturali, sed ex elevatione per Deum. Tota difficultas procedit de causa Physica, non morali, de hac enim verum est posse. His itaque notatis

VI.
Nulla creatura potest creare.

DICO I. Nulla creatura potest esse causa principalis creationis. Ita Doctor supra & communior Scholasticorum.

Probatur primò: Autoritate Sanctorum Patrum Divi Augustini lib. 9. de Genesi ad litteram cap. 15. dicentis: *Angeli nullam omninò possunt creare naturam, unus enim cuiuslibet, sive magnæ, sive minime nature Creator est altissimus.* En docet Angelos creare non posse. Lib. 83. qq. 9. 78. docet nullum hominem, nec ullum corpus aliquid creare posse per artem ait: *Ars illa summa Omnipotentis Dei, per quam ex nihilo facta sunt omnia, quæ etiam Sapientia avis dicitur, ipsa enim operatur per artifices, ut & pulchra, atq. congruentia faciant, quamvis non de nihilo, sed de aliqua materia operentur, vel ut ligno, aut marmore, aut ebone, & si quod aliud materiae genus manibus artificis subditur. Sed ideo isti non possunt de nihilo aliquid fabricare, quia per corpus operantur.* Lib. 12. Civit. 24. ait: *Neg. enim fas est ullius creatura, quantumvis minima, mortalisq. Creatorem nisi Deum credere, dicere etiam antequam posset intelligi.* Et cap. 25. ait: *Artem formandi animas, non nisi uni artifice Creatori & Conditori Deo tribuo, qui mundum ipsum, & Angelos sine ullo mundo, & sine Angelis fecerit.* Et plura alibi Divi Bernardi lib. 5. de Consideratione capite 6. ubi ait: *Quid est Deus? Principium. Quamobrem si queras verum simplex principium, invenias oportet, quod principium non habuerit: Ex quo universum caput ipsum profectò minimè cepit, nam si cepit, aliunde cepit necesse est, à se enim caput nihil.*

VII.
Ratione probatur, substantiam spirituales non posse creare.

Probatur secundò ratione:

Si aliqua Creatura posset creare, illa esset vel Substantia Spirituales, vel substantia corporea, vel accidens, sed neutrum ex allegatis potest creare, ergò: Probatur minor: de Substantia Spirituali vel Angelica: Quia hæc non operatur ad extra nisi per intellectiōnem & volitionem, sed per intellectiōnem & volitionem non potest aliquam substantiam producere, ergò non potest creare. Probatur major, quia natura intellectuales nihil producit nisi intelligendo & volendo, quia etiam persona Divina nihil producit sive ad intra, sive ad extra, sine actu istarum potentiarum, nam natura Divina, ut est prior intellectu, & voluntate non est principium producendi, quia tunc esset in Divinis aliqua persona prior Verbo, & sic esset in Deo quatuor personæ. Et si dicas, esse aliam potentiam in Angelis, *executivam* nempe, nihil dicis, quia hæc esset subordinata illis, ergò. Probatur minor: per nullum accidens potest creati & produci aliqua substantia, sed intellectio & volitio sunt accidentia, ergò: Probatur major: quia accidens est imperfectius substantiâ, ex Philosopho 1. Metaph. textu. 2. sed nullum imperfectius potest producere perfectius, quia omne principium productivum debet esse, vel æquè perfectum, vel perfectius, si enim est univoce agens erit

æquè perfectum, si æquivoce erit magis perfectum, ergò: Probatur etiam minor illa, quod intellectio & volitio sunt accidentia, tum quia aliàs sequeretur, quod Angelus naturaliter posset esse beatus, est enim beatus per visionem & fruitionem, quæ sunt accidentia: Tum quia Angelus esset Essentiâ infinitus, posset namque habere cognitionem infinitam, quia infinitorum Objectorum, hæc autem una esset, cum essentia esset unum quid, ergò una infinita, ergò intellectio non est essentia sua, alia minus.

Probatur minor principalis quo ad alteram partem: Omnis substantia materialis agit per formam quam habet in se activam, sed nulla substantia materialis potest per formam sibi intrinsicam, quam habet, creare, ergò: Probatur minor: Forma substantialis non potest producere aliquid ex non subiecta materia, sed creare est producere ex non subiecta materia, ergò: minor patet: Probatur major, nullum efficiens potest producere terminum perfectiorem se, sed si substantia materialis posset aliquid producere ex non subiecta materia, esset perfectior seipsa, ergò: Probatur minor, quia illud productum esset absolutius à materia ipso producente, sed hoc est esse perfectius, ergò. Confirmatur, quia modus agendi non est perfectior modo efficiendi in materia, ergò & operandi.

Probatur minor quo ad tertiam partem: Modus agendi connaturalis debet esse proportionatus modo efficiendi forme, quia agere consequitur esse, & modus agendi modum efficiendi, sed modus efficiendi cum independentia à subiecto non potest esse connaturalis accidenti, ergò nec modus agendi ex nullo subiecto potest illi esse connaturalis, ergò non potest accidens habere naturale principium ad producendum aliquid ex nihilo. Sed contra.

Arguitur pro Avicenna: Prima Intelligentia non potest produci nisi una intelligentia, ergò necessariò dicendum est Intelligentiam secundam producere tertiam, talis autem productio est creatio, quia ex nihilo. Probatur Antecedens: Quia à causa omnino una non potest esse immediatè nisi unus effectus. Sed prima Intelligentia est causa omnino una simplex, & invariabilis, ergò. Respondeo negando antecedens cum sua probatione, ut enim plura possit producere, sufficit quòd sint plura objecta possibilis cognita ut producibilia; magis patet ex dictis notabili primo.

Instatur: Unum corpus potest aliud producere, ergò etiam una intelligentia aliam, quia sunt perfectiores, tunc enim unum quodque perfectum est, cum potest producere sibi simile, ergò. Respondeo negando antecedens non enim omne quod conceditur imperfecti debet perfectiori concedi, si illud in ipso atque perfectiorem, Angelica autem natura ex perfectione habet, quòd non possit nisi à Deo solum produci.

Arguitur secundò pro Durando: Quando actio non habet subiectum, nec terminum à quo, sed solum effectum, & terminum

QUÆSTIO III.

Utrum ratio formalis creandi sit necessariò in tribus Personis, ut qualibet immediatè creet?

Hum ad quem, ut est in creatione, tota ratio virtutis productivæ, & quantitas illius attendenda est ex perfectione termini producti, sed terminus productus est creatura, & finita perfectionis, ergò non implicat quòd virtus productiva creatrix creaturæ possit communicari. Respondeo distingu: majorem; Attendenda est perfectio ex termino producto solo, nego majorem; ex hoc, & etiam ex his, quæ per se requiruntur in producente ad talem effectum, concedo majorem & minorem, & nego consequentiam. Itaque in creante requiritur. 1. Quòd ejus actio sit substantialis. 2. Quòd nec in agendo, nec in essendo à materia dependeat, quæ nulli creaturæ possunt competere.

Instatur: Potest Deus accidens à subiecto separare, postquam productum est, ut patet in Eucharistia, ergò etiam dum ab agente naturali producitur, poterit separari, sed tunc non produceretur ex subiecto, nec in subiecto, ergò creabitur, ergò fieri potest. Respondeo distingu: consequens, dum est in fieri nego, ad primum instans facti esse, concedo. Itaque ratio quare quoad fieri separari non potest, est, quia agens naturale non potest aliquid producere, nisi illud producendo, & educendo de potentia subiecti, & idèd sicut implicat, quòd aliquid fiat ab agente naturali, & non educatur de potentia subiecti, ita implicat quòd accidens fiat extra subiectum, eo ipso enim quòd fieret extra subiectum non fieret per educationem de potentia materiæ, quòd agenti naturali repugnat.

Dico 2. Nulla creatura per virtutem sibi propriam & connaturalem, aut per aliquam sibi communicatam potest esse instrumentum creationis Physicæ, & propriè activum. Ita Doctor Subtilis, qui proinde Conclusionem §. Ideò dico, hæc probat ratione: Omne instrumentum, vel dispositivè se habet ad terminum principalis agentis, vel attingit activè terminum principalis agentis, sed nulla creatura potest dispositivè agere ad terminum creationis, nec eum activè attingere, ergò nulla potest creare, patet major: Probatur minor, quia agens dispositivè, producit terminum prævium termino principalis agentis & ordinariè recipitur in subiecto ex quo, vel in quod inducitur forma, sed in creatione nullum est subiectum, in quo dispositionis effectus prævius recipi possit, ergò: Probatur eadem minor principalis. 2. Quòd nec principalem terminum activè attingere possit, quia omne instrumentum agit per aliquod sibi proprium, sed nihil est in creatura proprium, per quod possit attingere terminum creationis, ergò. Sed

Dices I. Gratia creatur, sed hæc habet dispositionem præviam, ergò ad creationem potest esse dispositio prævia. Respondeo distingu: consequens: Moralis dispositio concedo. Physica nego. Plures Objectiones aliæ contra hanc veritatem adferri solent, sed facile solvi possunt ex dictis in prima parte, & alibi dicendis. Interim sit

F. Amandi Hermann Physica.

Supposito hoc, quòd Creaturæ creari non possint, sed solus Deus, exurgit nunc difficultas gravissima, an Virtus Creatrix sit necessariò immediatè in tribus personis? In qua materia sententia est Henrici constitutis in Deo rationes Formales duas producendi creaturas nimirum *sapientiam*, quæ Deus cognoscit eas, & Amorem quo eas diligit, ponitq; proinde duplicem in Deo reperiri *sapientiam*, alteram simplicis intelligentiæ essentiali tribus communem purè speculativam, quæ Deus operanda percipit præcisè ut sunt talis naturæ. Alteram Notionalem, procedentem, mèrè practicam, quæ Deus de iisdem disponit & discernit, ut dicit Abailardus, qui proinde primus author hujus sententiæ videtur esse. Similiter ex parte Voluntatis duplicem adstruit amorem, Unum simplicis dilectionis Essentiali tribus personis, communem per modum inefficacis complacentiæ, alterum efficacem & notionalem: Ex quo docet, Deum Creaturas producere, non per quamcunq; *Sapientiam*, aut *Amorem*, sed per *Sapientiam*, ut est opus Intellectus disponentis, & Voluntatis affectantis, & infert, Patrem in productione creaturarum habere Filium & Spiritum Sanctum, veluti rationes formales agendi, quia producit eas per Filium, ut *sapientiam* disponentem, & per Spiritum Sanctum, ut *Amorem* efficacem. Pro quo

I.
Sententia
Henrici pro
ponitur.

Notandum primò: Filium & Spiritum Sanctum esse vera supposita sicut Patrem, consequenter incommunicabilia ut quòd, & ut quòd, quòd autem sic est incommunicabile non potest esse ratio agendi, & forma activa, quia hæc est necessariò in agente, per quam formalitèr in actu primo constituitur activum, ut possit exire in actum secundum, quòd declaratur exemplo, Ignis per calorem tanquam per rationem formalem calefactivam constituitur formalitèr in actu primo ad calefaciendum, unde calor est quædam forma ignis, quæ in esse calefactivi constituitur, quæ ratio semper est formalitèr in agente, ut nullatenus possit agere nisi sit actu formalitèr per eam, unde semper debet eam habere ut rationem formalem dantem ipsi esse activi.

II.
Filium & Spiritum S. sunt vera supposita.

Notandum secundò: Verbum & Spiritum Sanctum non perficere cognitionem Essentiali & amorem, seu volitionem requisitâ ad creandum, unde de se sufficiunt Amor, & cognitio essentialis: quòd autem non perficiant, patet, tum alioquin non importarent totam perfectionem essentiali seorsim consideratæ, nisi addatur dictio & spiratio, cum tamen notionalia non addant perfectionem essentialibus; Tum quia tres personæ majorem haberent perfectionem, quam solus Pater majorem virtutem, omnes enim simul possent creare, non quælibet seorsim considerata, quia cognitio & volitio essentialis non sufficit sine Verbo & Spiritu Sancto. His notatis

III.
Verbum & Spiritus S. non perficiunt essentiali.

Zzz Dico